

הנדון: עמדת איגוד התסריטאים ביחס למתווה לשידור הציבורי העתידי בישראל

בתגובה לקול קורא מיום 27/10/2013

איגוד התסריטאים מתכבד להגיש את עמדתו ביחס למתווה לשידור הציבורי העתידי בישראל.

איגוד התסריטאים

1. איגוד התסריטאים הינו עמותה המאגדת כ- 500 תסריטאים מתחום הטלוויזיה, הקולנוע והניו מדיה. האיגוד פועל לקידום היצירה המקורית בישראל, מעמדם של היוצרים, עידוד חופש היצירה וקידום חופש הביטוי בישראל במסגרת פעילותו רבת השנים ותוך שיתוף פעולה עם ארגונים נוספים מתחום הקולנוע והטלוויזיה, פועל האיגוד לקידום זכויות היוצרים ולהרחבת היקף ההפקות המקומיות.
2. ראשית מבקש האיגוד לברך את הוועדה על כינוסה, מתוך האמונה כי עצם קיומה של הוועדה מעיד על הצורך הברור בשידור ציבורי בישראל, גם אם הדבר כרוך בהתגברות על קשיים המונעים את קיומו האפקטיבי כיום.
3. על אף האמור, האיגוד מבקש להביע את מורת רוחו מכך שבהרכבת הוועדה לבחינת המתווה לשידור הציבורי העתידי בישראל לא נכלל נציג מטעם היוצרים. כל יצירה טלוויזיונית באשר היא הינה יצירה אמנותית, התלויה ביכולתו של היוצר ליצור, בחופש היצירה שלו, בשמירה על זכויותיו ובתגמול ראוי בעבור מלאכתו ועבודתו. התסריטאים שמייצג האיגוד הם ראשיתו של תהליך היצירה. הם היוצרים יש מאין של הבסיס לכל יצירה טלוויזיונית והם שקובעים את אופייה של היצירה המוגמרת העולה על מסכי הטלוויזיה.
4. אנו מקווים ומאמינים כי עמדותינו יישמעו לא רק במסמך זה אלא באופן רציף יותר ובשיתוף פעולה מלא ופורה בין הצדדים. יציין כי לאיגוד ניתן זמן מועט ביותר להכין את נייר העמדה ועם זאת, האיגוד נכון בכל עת לתרום מניסיונם, ידיעתם המקצועית וכישוריהם של חבריו, על מנת להביא למתווה נכון וראוי שיביא לשידור ציבורי איכותי בישראל.
5. החברה הישראלית שרויה בעיצומו של מהפך ערכי דרמטי המקרין על אורחות החיים ועל התפיסות הבסיסיות של אזרחי המדינה ככלל, ועל תפיסתם את חשיבותו של השידור הציבורי בישראל בפרט. נראה כי בימים אלו השידור הציבורי והתועלת המיועדת לו הם צו

השעה וחיוניים להגנה על התרבות בישראל. בישראל של ימינו מורגש יותר מתמיד הצורך בערוץ ציבורי חופשי שאינו מונע אך ורק משורת הרוח ואינו נשלט ע"י בעלי אינטרסים אלא משרת את הצופים, אינו מזלזל באינטליגנציה שלהם ומציב את הסוגה העילית (דרמה ודוקומנטרי) אל מול שטף תכניות הריאליטי של הערוצים המסחריים. המשבר ברשות השידור אינו רק משבר עובדים. שידור ציבורי הינו חלק מתפיסת עולם הרואה בו חלק מסל שירותים בסיסי, אשר מוגש לכל אזרחי המדינה, בשעה שמתקיימת מגמה כללית של הפרטת השירותים הבסיסיים אשר המדינה מעניקה לאזרחיה.

6. עמדתו הברורה של איגוד התסריטאים היא ששידור ציבורי הינו הכרח במדינת ישראל ובמיוחד לנוכח צמיחתם וקיומם של ערוצים פרטיים רבים. הערוצים הפרטיים מייצגים את מאווייהם הכלכליים של בעליהם ובעידן של רגולציה חלשה, שאיננה נאכפת באופן ראוי, חשוב שיהיה לציבור בישראל ערוץ המייצג אותו בלבד והממומן מכספו שלו. כפיית תוכן על הערוצים המסחריים (גם אם תיעשה בצורה מיטבית), מספקת לציבור רק חלק מצרכיו, שכן בסופו של יום השידור המסחרי מייצג בראש ובראשונה את האינטרסים הכלכליים של בעליו.

7. בחוק רשות השידור (ס' 3 תפקידי הרשות) הוגדרו מטרות ותפקידים רבים שבגינם הוקמה רשות השידור ולשמם דרוש שידור ציבורי: השכלה, חיזוק מורשת אזרחי המדינה, יצירה איכותית וכדומה. כל אלו הן מטרות אשר בחלקן אינן בהכרח מניבות נתוני צפייה גבוהים, אך מגדילות את עושרה התרבותי של מדינת ישראל. מתוקף אופיין המסחרי של זכייניות השידור כגופים פרטיים בעלי מטרות רווח, אין לצפות מהן לפעול לחיזוק המטרות האמורות.

8. תוכניות הטלוויזיה היוצאות מבית השידור הציבורי ראוי שיהיו תוכניות המשקפות את תרבותה של ישראל ואת החברה הישראלית. תוכניות אלו יהפכו לנכס תרבותי של ישראל, אשר ילווה את המדינה ואת אזרחיה במשך שנים, בדומה לתוכניות עבר של רשות השידור אשר זכורות עד היום.

9. על אף האמור לעיל, ברור כי רשות השידור במתכונתה הקיימת - תקציבה המנופח, כוח האדם הלא יעיל, האבטלה הסמויה, הסכמי העבודה הארכאיים, בניהול מסורבל, והחשש המתמיד להתערבות פוליטית בלוח השידורים (כאשר הוועד המנהל והמנכ"ל ממונים ישירות על ידי הממשלה) - אינה מצליחה למלא את תפקידיה כספקית תכנים בלתי תלויים וכאלטרנטיבה של ממש לשידור המסחרי. זאת ועוד, בייחוד לנוכח העובדה שרשות השידור

כושלת בעמידה במחויבויותיה לרכישת הפקות מקור מקומיות, כפי שיפורט בהמשך.

10. בהתאם לאמור לעיל, איגוד התסריטאים רואה חשיבות רבה בקיומו של שידור ציבורי איכותי בישראל. האיגוד עמל רבות במהלך השנים על מנת להוביל ולקדם תיקון של החוליים המאפיינים את השידור הציבורי בישראל. דווקא בשנים האחרונות (כפי שיפורט בהמשך) חל שיפור משמעותי בהתנהלותה של רשות השידור, שיפור המייצג מגמה חיובית שאסור שתיעצר.

11. בין תפקידיה של הרשות, המצוינים בסעיף האמור בחוק רשות השידור, מוגדר התפקיד "לקדם את היצירה המקורית הישראלית". כלומר, החוק מגדיר את תפקידיה של רשות השידור לעודד ולרכוש יצירה ישראלית, שתשקף את התרבות הישראלית על כל גווניה. בחוק הוגדר החל משנת 2007 כי רשות השידור מחויבת להשקיע 36% מהכנסותיה בהפקות מקור כאמור, סכום העומד על סך של כ- 180 מיליון שקל, ואולם במהלך השנים 2007-2011 הושקעו סכומים נמוכים בהרבה העומדים על 1.7%-3% מהכנסותיה בלבד.

12. בסוף שנת 2011, לנוכח ההשקעה הנמוכה באופן אבסורדי בהפקות מקור שתוארה לעיל בס' 10 הגיש איגוד התסריטאים בשיתוף עם יתר איגודי היוצרים עתירה לבג"ץ (בג"ץ 9607/11) וזאת על מנת לאכוף על רשות השידור עמידה בחוק ובמחויבויות התוכן החלות עליה על פיו. העתירה עודנה נידונה בבג"ץ, אולם כבר עתה ברור שיש לה השפעה חיובית על התנהלותה של הרשות. בית המשפט העליון בשבתו כבג"ץ מינה עצמו למעין מפקח על התנהלותה של רשות השידור, והרשות חויבה להגיש לעיונו של בית המשפט פירוט של הוצאותיה לרכישת הפקות מקור מדי שישה חודשים למשך שנה לפחות. הישג זה מניב פירות כבר עתה, כאשר רשות השידור החלה בהשקעה של כספים בהתאם להחלטת בג"ץ. גם אם ישנן עדיין בעיות נוספות שטרם נפתרו, זוהי התפתחות חיובית ביותר המעידה בדבר יכולתו של השידור הציבורי למלא את ייעודו כחוק.
מצ"ב עתירת ארגוני היוצרים מסומנת באות "א"
מצ"ב תגובת רשות השידור מסומנת באות "ב"
מצ"ב החלטת בג"ץ מסומנת באות "ג"

13. בשנת 2012 נקבע בחוק כי במסגרת הרפורמה ברשות השידור תשקיע הרשות 71 מיליון שקל בהפקות מקור ואולם גם תחת הקלה משמעותית זו לא עמדה רשות השידור במחויבויות התוכן שלה (אף כי ההשקעה בהפקות מקור כן עלתה בשנה זו – בין היתר בעקבות הבג"ץ שהוגש על ידי ארגוני היוצרים). איגוד התסריטאים ויתר איגודי היוצרים

(פורום היוצרים הדוקומנטריים, איגוד הבמאים, איגוד המפיקים, איגוד עורכי תמונה וקול, איגוד עובדים בקולנוע ובטלוויזיה, ארגון השחקנים בישראל) פעלו רבות יחד ובנפרד בכל האמצעים החוקיים העומדים לרשותם על מנת להיאבק בהתנהלות האמורה, באמצעות מחאות שונות ובאמצעות פניות לגופים מפקחים שונים, לשרים האחראים ולממשלה.

14. עמדת איגוד התסריטאים הינה שבכל מתווה אותו תגיש הועדה, בין אם המשך הרפורמה ברשות השידור או רפורמה חלקית או סגירה של רשות השידור ופתיחתה מחדש, אין לסכל את ההישג שהושג בג"ץ. כלומר, יש לדאוג ולהמשיך לקיים את המודל הפרוגרסיבי שהנחה בג"ץ לעלייה בהשקעה בהפקות המקור.

15. מלבד הפגיעה הערכית שגורר עמו היעדר השידור הציבורי, יש לזכור כי פגיעה ביכולתו של השידור הציבורי לייצר תוכן מסוגה עילית נושאת עמה פגיעה קשה ומידית ביכולת התפרנסותם של מאות יוצרים אשר מלאכתם אינה נדרשת עוד על ידי השידור המסחרי. במיוחד יש לוודא כי בכל מתווה שיוצע לא תיווצר פגיעה בהפקות ובחוזים שכבר אושרו או נחתמו. פגיעה שכזו, מלבד השלכותיה הרחבות וההרסניות כלפי השידור הציבורי בכלל, משמעותה הסבת נזק מידי לאופק הפרנסה של יוצרים הנמצאים בימינו בתהליכי התקשרות מול הרשות.

16. הצעת חוק רשות השידור – "חוק כבל" – כבילותה הפוליטית של רשות השידור אחד החוליים המשמעותיים של רשות השידור ואחת מן הסיבות שבגינן היא מתקשה לפעול בחופשיות הנדרשת על מנת לקיים ערוץ טלוויזיה מודרני היא ההשפעה שיש לממשלה עליה.

בשנת 2009 נעשה על ידי ח"כ איתן כבל, אז השר הממונה על רשות השידור, ניסיון לתקן את חוק רשות השידור כך שתימנע המעורבות הפוליטית הממשלתית בנעשה ברשות. ארגוני היוצרים היו מעורבים בניסוחו של התיקון לחוק ועמלו רבות על קידומו והעברתו בכנסת.

מצ"ב טיוטת ההצעה לתיקון החוק מסומנת באות "ד".

משמעות התיקון הייתה ניתוק ההשפעה הפוליטית מרשות השידור באמצעות קביעת נהלים תחיקתיים חדשים, בין היתר ובעיקר :

מועצת רשות - מליאת הרשות תוחלף במועצת מנהלים בת 13 חברים, המועצה תיבחר על ידי ועדת איתור שבסמכותה למנות חברים וגם להחליפם.
יו"ר ועדת איתור – שופט בדימוס.

מינוי מנכ"ל – המועצה ממנה מנכ"ל באופן עצמאי ואיננה נדרשת לאישור ממשלתי.
הגבלות על חברות במועצה – לא ימונו לחברי מועצה מי שיש לו זיקה עסקית ו/או פוליטית לשרי הממשלה.

בפועל התיקון לחוק, שעבר בקריאה ראשונה, עוקר מתוכן בוועדות החקיקה ושליטתה המובהקת של הממשלה במוסדות רשות השידור נותרה על כנה.
איגוד התסריטאים רואה בתיקון האמור הסדר ראוי להתנהלות העצמאית של רשות השידור וקורא לשוב אליו.

זכויות יוצרים, תמלוגים והתנהלות מול איגודי היוצרים

איגוד התסריטאים רואה בשידור הציבורי בכלל וברשות השידור בפרט פלטפורמה טבעית ליצירת תו תקן למערכת יחסים הגונה בין גופים משדרים לבין היוצרים, המושתתת על שיתוף פעולה פורה וחופש יצירתי.
דווקא גוף אשר שייך לציבור ואשר פועל מכוחו של הציבור חייב להוות דוגמה לאופן שבו ראוי להתנהל מול היוצרים, תוך שמירה על זכויותיהם ביצירתם ועל התמלוגים להם הם זכאים.
הדברים באים לידי ביטוי בכמה היבטים:

17. זכויות יוצרים ותמלוגים

עמדת איגוד התסריטאים הינה שעל רשות השידור להתוות את הדרך הנכונה והחוקית ביחס לשמירה על זכויות יוצרים. על רשות השידור לשמש חוד החנית של קידום היצירה הישראלית והשמירה עליה.

הדברים צריכים לבוא לידי ביטוי בחוזים הגונים שאינם מרוקנים מתוכן את זכויותיו של היוצר, ואשר מאפשרים לו להינות מפירות יצירתו בין באמצעות תמלוגים עבור שידורים ובין באמצעות הנאה ממכירת התוכנית לצדדים שלישיים, למדינות אחרות, לרימייק בחו"ל וכדומה.

האיגוד קורא לרשות השידור לאמץ את הנוהג הקיים בישראל ובעולם ולאפשר ליוצרים לשמור על זכויותיהם ביצירה גם כאשר הרשות מממנת את כל הפקת היצירה, כמקובל.

האיגוד רואה בחומרה את היעדר שיתוף הפעולה של רשות השידור עם תל"י (חברת התמלוגים של יוצרי הטלוויזיה והקולנוע בישראל), אשר מונע מהיוצר את היכולת לשמור על זכויותיו בצורה יעילה. עניין זה יפורט בהרחבה על ידי תל"י במסגרת מסמך שמועבר על ידם לוועדה, אך כיוון שרבים מחברי האיגוד הם גם חברים בתל"י הדברים רלוונטיים וחשובים גם לאיגוד.

18. שקיפות ומנהל תקין

האיגוד מציע כי תהליך קבלת ההחלטות ונהלי ההתקשרות לגבי השקעתה של רשות השידור בהפקות מקומיות קנויות יהיה על פי לוחות זמנים קבועים מראש ובהתאם לאמות מידה שהוגדרו מראש, כאשר כל שלב בהליך יהיה נתון לפיקוח ושקוף לציבור. הרשות תפרסם באופן פומבי את ועדות ההתקשרויות הקוראות ליוצרים להתקשר עימה בפרויקטים, נימוקים לדחייה ימסרו ליוצרים בכתב ובאתר הרשות יפורסמו הפרויקטים אשר זכו בתמיכת הרשות.

על מנת שהליך הבחירה בהפקות יבוצע על פי קריטריונים מקצועיים, האיגוד מציע העסקת לקטורים חיצוניים בלתי תלויים שיקראו את ההצעות המוגשות במשותף עם מנהלי המחלקות השונות.

איגוד התסריטאים מציע את הניסיון המקצועי הרב של חבריו ומבקש להיות שותף בגיבושם של קריטריונים ובהסדרת מנגנוני סינון ובחירה בהפקות.

19. תמהיל סוגה עילית

קיימת חשיבות עליונה בקביעת תמהיל ההפקות מסוגה עילית (מהסוגים אשר קבועים בתוספת לחוק), קביעה אשר נכון לעכשיו נעדרת מהחוק ושעליה להיעשות בשיתוף ארגוני היוצרים. בעבר הציעו ארגוני היוצרים מתווה שכזה של 55% השקעה בדרמה, 35% השקעה בדוקומנטרי.

20. הסכמים

בהיותה של רשות השידור גוף ציבורי השייך לציבור וממומן מכספי ציבור, מחובתה להוות את המופת להתנהלות נאותה מול היוצרים. בהיותו גוף יציג המאגד בתוכו את מרבית העוסקים במלאכה, ראוי כי ייחתם עם איגוד התסריטאים (כמו גם עם יתר איגודי היוצרים) הסכם לגבי תנאי ההתקשרות של חברי האיגוד עם הרשות.

איגוד התסריטאים קורא וקרא בעבר לרשות השידור לשבת לשולחנות המו"מ בעניין הסכם כזה, ורואה הכרח כי בכל מתווה שיוצע בעתיד תחוייב הרשות לשבת עם האיגודים למו"מ לחתימה על הסכמים.

21. נאותות הפקה

מתוך ההכרה כי רשות השידור נועדה להיות הבית של היצירה המקורית הישראלית, חשוב מאוד שייקבעו תנאי נאותות הפקה לסוגה עילית.

בעולם נהוגים סטנדרטים קשיחים וראויים בעניין זה, המובילים לרמת עשייה איכותית וגבוהה המאפשרת לאנשי המקצוע חופש לבצע את עבודתם בצורה הטובה ביותר. כפועל

יוצא נאותות הפקה ראויה ברשות השידור תביא למסכים בישראל את מיטב היצירה הישראלית, יצירה אשר זוכה להצלחה רבה בשנים האחרונות ונמכרת לרשתות שידור בינלאומיות בשל איכותה. יצירה באיכות גבוהה עתידה גם להעלות את נתוני הצפייה בשידורי הרשות ובכך לתת משנה תוקף לצורך בקיומם. האיגוד מצפה מרשות השידור, בשיתוף עם האיגוד (ועם יתר האיגודים בתחום), לתקן נהלים המגדירים באופן מדויק את תמהיל ההשקעה הנאותה בהפקה.

22. נציגות יוצרים מתחום הטלוויזיה והקולנוע במליאת הרשות

האיגוד תמה על העובדה שבמליאת רשות השידור, שעניינה הוא פני השידור הציבורי בישראל, אין ולו חבר אחד העוסק במלאכת היצירה הטלוויזיונית. ללא נוכחות של יוצרי טלוויזיה אשר מכירים את עבודת הטלוויזיה (תסריטאים, במאים, מפיקים, שחקנים, אנשי צוותים טכניים וכיו"ב) ואשר יוכלו לתרום מניסיונם ומידיעותיהם, החלטותיה של מליאת רשות השידור עשויות להיות לקויות תמיד. האיגוד מצפה כי בכל מתווה כאמור עיוות זה יתוקן, ושנציגות כזו תיבחר בהתייעצות עם איגודי היוצרים.

23. פיזור הפקות בידי גורמי הפקה מגוונים

על מנת להבטיח ריבוי תכנים ומגוון נושאים אשר מייצגים קשת רחבה של קבוצות אוכלוסייה שונות בחברה הישראלית, האיגוד רואה כהכרח שרשות השידור תאמץ (בדומה לגופי שידור אחרים) מנגנון שיסדיר את פיזור ההפקות הנרכשות על ידה בין בתי הפקה שונים.

24. חיזוק שיתוף הפעולה בין איגודי היוצרים לרשות השידור – הקמת וועדה משותפת

האיגוד רואה חשיבות עליונה בחיזוק שיתוף הפעולה בין איגודי היוצרים לנציגים מוסמכים מרשות השידור, אשר יניב הידברות בין הצדדים לשם קיומו של החוק ולשם קיומו של שידור ציבורי איכותי.

האיגודים הציעו כבר בעבר הקמת וועדה משותפת אשר תלווה את ביצוע החוק בכל הקשור להפקות חיצוניות קנויות ובכלל, וועדה אשר תימנע מהתערבות בתכנים ברשות ותשמש ערוץ פתוח אשר יבטיח כללי עבודה והתקשרות הולמים הן היוצרים לרשות השידור. הוועדה תעקוב אחרי יישום החוק ואחר כל הקשור להפקה מקומית קנויה ולתמהיל החלוקה הפנימית בין הסוגות. כללי העבודה של הוועדה וסמכויותיה ייקבעו בין הצדדים. הקמתה של וועדה כזו עודנה עומדת על הפרק, ולתפיסתנו תסייע רבות למימושו של החוק וליצירה של טלוויזיה איכותית בשידור הציבורי בישראל.

25. מעמדה הציבורי של רשות השידור ונתוני הצפייה

אף ששידור ציבורי איננו מחוייב בנתוני מדרוג ואף שלא נתוני המדרוג הם אלו אשר אמורים להניע את התוכן העולה בו לשידור, אין זה מן הנמנע לשאוף לשיפור של נתוני המדרוג והרחבת הצפייה בשידור הציבורי.

איגוד התסריטאים רואה חשיבות עליונה במעבר של רשות השידור לפעילות בהתאם לאופייה של הטלוויזיה המודרנית, בין אם באמצעות אמצעי שיווק מודרניים ומדיה חדשה ובין אם באמצעים טכנולוגיים כגון VOD וכדומה. חשוב לציין כי פתיחת מערך VOD מסודר לתכנים חדשים מבית הרשות, ביכולתה לסייע רבות לשיקום תדמיתה של הרשות בעיני הציבור, הצורך בצורה זו אחוז גבוה מהתכנים המשודרים בטלוויזיה כיום. שיפור שכזה יביא את תכני רשות השידור לקהלים רחבים יותר וכתוצאה מכך לנתוני מדרוג טובים יותר ולהתמודדות של תכני רשות השידור בתוך שוק הטלוויזיה המודרני.

26. לסיכום, איגוד התסריטאים רואה חשיבות עליונה בקיומו של השידור הציבורי, ובייחוד תוך

הקפדה על המחויבות הקבועה לו בחוק להשקעה בהפקות מקור.

איגוד התסריטאים ראה תמיד ועדיין רואה בשידור הציבורי את הפלטפורמה המיטבית להקמת בית מפואר ליצירה המקורית בישראל.

כל מאמץ שיושקע בהסדרת השידור הציבורי בישראל יהיה ראוי ואף חיוני.

המאבק על שידור ציבורי הוא מאבק אמיתי על התרבות בישראל, כמו גם על פרנסתם של מאות ואלפי יוצרים ועובדים אשר חרתו על דגלם את התשוקה ליצירה ישראלית בעברית.

איגוד תסריטאי הקולנוע והטלוויזיה בישראל (ע"ר)

עמית ליאור, יו"ר

ליאור תמאם, אחראי לקידום היצירה המקורית

הנהלת האיגוד:

אבנר ברנהיימר

עדן גוריון

עלמה גניהר

ירון ניסקי

שני מלמד-ניצן

ארז קו-אל

ליאורה קמינצקי

דנה שץ-בראון